

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 12. maj 2020

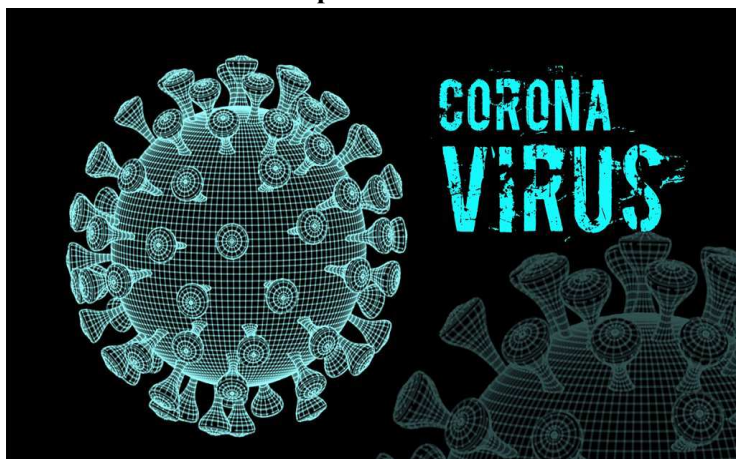
J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 2/2020

Emner:

- *Alle COVID-19 smittede på Færøerne er nu raskmeldte.*
- *Landsstyrets tiltag rettet mod erhvervslivet og arbejdsmarkedet under COVID-19.*
- *Den aktuelle økonomiske udvikling på Færøerne.*
- *Landsstyrets vurdering af den økonomiske situation som følge af COVID-19.*
- *Færøernes Økonomiske Råd med ny rapport.*
- *Lovforslag om ændring af den færøske styrelsesordning er blevet fremlagt.*
- *Sidste frist for indlevering af lovforslag til Lagtinget var den 27. februar 2020.*
- *Landsstyremanden for sundhedsområdet har nu nedsat to arbejdsgrupper, der skal se nærmere på et eventuelt kommende samarbejde med Novo Nordisk Fonden.*
- *Lagmand Bárður á Steig Nielsen ser gerne, at Norge og Danmark bistår i oprydningsarbejdet af Færingehavn.*
- *Rapport om boligpolitiske initiativer.*
- *Befolkningstallet steg med 1,6 pct. i løbet af 2019.*
- *Tidligere statsminister Lars Løkke Rasmussen er valgt ind i bestyrelsen for Betri P/F.*
- *Poul Michelsen, lagtingsmedlem og formand for Framsókn, trækker sig fra politik.*
- *Flere kvinder end mænd henvender sig til Rættarhjálp Føroya (retshjælpen).*
- *Det færøske forlag Sprotin udgiver ordbog på grønlandsk.*
- *Restaurant KOKS bevarede sine to Michelin-stjerner, og tildeles samtidig et nyt særligt Michelin-lemble, "Det grønne firkløver", for at fremme bæredygtighed.*

Alle COVID-19 smittede på Færøerne er nu raskmeldte

Det første tilfælde af COVID-19 blev konstateret på Færøerne den 4. marts 2020. Siden er i alt 187 personer testet positive. Den 9. maj 2020 blev den sidst smittede person erklæret rask og Færøerne har pt. ingen kendte COVID-19 smittede. Ingen personer er døde af COVID-19 på Færøerne, ligesom ingen har været indlagt på intensiv afdeling. Det højeste antal indlagte på et døgn var tre personer.

Bag denne succes ligger en stram inddæmning- og afbødningsstrategi. Således blev samtlige smittede personer kontaktet af landlægen på Færøerne, som sammen med egne medarbejdere og ekstra indkaldte ressourcer fra Politiet på Færøerne sørgede for, at de personer, som den smittede havde haft nær kontakt til, blev kontaktet og bedt om at gå i karantæne. Både den smittede person og de nærmeste kontakter blev således sat i 14 dages karantæne. En karantæne der så vidt muligt skulle foregå væk fra familie og andre kontakter. Havde de berørte personer ikke selv mulighed for at finde et karantænested, tilbød det offentlige at indlogere dem på et hotelværelse. Samtidig etablerede man en Corona-enhed under Landsstyreområdet for sundhedsanliggender, som var i daglig kontakt med de personer, der var sat i karantæne eller testet positiv.

Endvidere blev der hurtigt oprettet et call-center, hvor private og virksomheder fortsat kan ringe for at få råd og vejledning om Corona, ligesom der blev oprettet en fælles hjemmeside, som dagligt bliver opdateret med retningslinjer og vejledning om Corona. Hjemmesiden, som også findes i en engelsk version, og som også indeholder en statistisk oversigt, kan tilgås på: www.corona.fo

Sideløbende med den stramme inddæmningsstrategi tilbød man hurtigt i forløbet testning af alle personer med selv milde tegn på COVID-19. En såkaldt "Drive-in-test". Således har man på nuværende tidspunkt testet 8.554¹ personer ud af en samlet befolkning på ca. 52.400, hvilket svarer til, at ca. 16 pct. af befolkningen er blevet testet for COVID-19. Færøerne er således det land i verden, som pt. har testet den største andel af befolkningen. Til sammenligning har Danmark testet ca. 6 pct. af den samlede befolkning.

Fra start har testning for COVID-19 foregået lokalt på Færøerne, og man har således allerede dagen efter haft svar på samtlige prøver, der var taget den foregående dag. Den store testkapacitet, på op til 600 prøver pr. døgn, skyldes især genetikerens Debes Hammershaimb Christiansen, ansat hos den færøske fødevarer- og veterinærmyndighed, som fik tanken om, at testredskaberne, der blev anvendt da influenzasygdommen ILA ramte færøsk lakseopdræt i ganske betydeligt omfang for 20 år siden, evt. kunne bruges i bekæmpelsen af COVID-19. Så med justering af gamle testredskaber – oprindeligt brugt på laks – har Færøerne nu en testkapacitet, som overgår langt de fleste lande.

Samtidig med en omfattende teststrategi og en stram inddæmningsstrategi, valgte man fra politisk side at følge en stram afbødningsstrategi. Således blev store dele af Færøerne den 12. marts 2020 lukket ned, og følgende tiltag blev iværksat:

- Uddannelsesinstitutioner, skoler, daginstitutioner blev lukket (nødpassning ved behov)
- Offentlige medarbejdere blev i videst muligt omfang bedt om at arbejde hjemme
- Restauranter, barer mv. blev opfordret til at lukke kl. 22
- Offentlig busser blev kun brugt til begrænset kørsel af personer, som skulle på arbejde
- Personalet på skibene i indenrigstrafikken og mellem Færøerne og omverdenen skulle have mindst mulig kontakt med passagererne, som blev begrænset i antal
- Der kom restriktioner på besøg på sygehus/plejehjem
- Der blev indstillet til, at alle indendørs arrangementer med 100 personer eller mere blev aflyst
- Lagtinget blev lukket for den almene befolkning
- Alle indrejsende blev opfordret til at gå i 14 dages hjemme-karantæne

¹ I tallet indgår et lille antal personer, som er testet flere gange.

Tiltagene blev i den første tid fulgt op af nye tiltag, der bl.a. betød, at man fra politisk side indstillede til ikke at mødes i større grupper end 10 personer, ligesom flytrafikken til/fra Færøerne blev stærkt begrænset. Tiltagene, som i de fleste tilfælde byggede på frivillighed, blev bakket op fra den største del af befolkningen, og de fleste restauranter og butikker valgte af egen fri vilje at lukke helt ned.

I takt med at smittetallene faldt, og der fortsat var styr på smittekæderne, valgte man fra politisk side så småt at genåbne Færøerne fra den 20. april. Således kom de mindste børn tilbage til institutionerne, ligesom de yngste skoleklasser fik lov til at vende tilbage til skolen. Endvidere fik de klasser på ungdomsuddannelserne, der afslutter deres uddannelse til sommer, lov til at møde til en del af deres undervisning. Fritidsaktiviteter fik ligeledes lov til at starte i det små.

Den 30. april meddelte landsstyret, at man nu ville sætte farten i samfundet yderligere op. Gældende fra 4. maj ændredes forbuddet mod at forsamle sig fra 10 til 50 personer, dog op til 100 personer i kirker og menigheder. Offentligt ansatte startede på arbejde igen, og de liberale erhverv som frisører, m.m. fik lov til at åbne. 4., 5. og 9. klasse har sammen med de sidste klasser fra ungdomsuddannelserne fået lov til at starte i løbet af maj måned, og det er således kun 6.-8. og 10. klasse, der indtil videre ikke skal møde i skole inden sommerferien. Der åbnes op for, at de ældre på plejehjem igen kan modtage besøg.

I forbindelse med den langsomme åbning af Færøerne har der været en stor enighed om, at smitten kun kan komme ind i landet via indrejsende, som ankommer med skib eller fly. Der er dog ikke enighed i befolkningen om, hvorvidt de indrejsende skal i 14 dages tvungen karantæne, som vil kræve en lovhjemmel, eller om den nuværende anbefaling med 14 dages frivillig karantæne skal fortsætte. Lagmand Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin) har oplyst, at man politisk indtil videre vil fortsætte med at anbefale 14 dages frivillig hjemme-karantæne, men han kan ikke udelukke, at det kan blive nødvendigt at lovgive om tvungen karantæne på et tidspunkt.

Alle rejsende til Færøerne får nu udleveret en folder ved ankomst til Færøerne og anmodes om at udlevere personlige oplysninger med henblik på evt. smitteopsporing, ligesom de indrejsende bliver tilknyttet en kontaktperson, som vil kontakte dem to gange i løbet af de 14 dage, de er i karantæne. Landsstyret har endvidere frabedt sig udenlandske turister indtil den 30. juni.

Landsstyrets tiltag rettet mod erhvervslivet og arbejdsmarkedet under COVID-19

I forbindelse med at det færøske landsstyre den 12. marts valgte at lukke store dele af Færøerne ned, er der blevet vedtaget flere hjælpepakker, som skal hjælpe erhvervslivet og arbejdsmarkedet igennem den økonomiske krise.

Således vedtog et enstemmigt Lagting den 18. marts at indføre Hjælpepakke 1, som indeholder fire initiativer:

- Refusion for løn under sygdom – Dagpengeloven udvides til også at omfatte lønmodtagere og selvstændige erhvervsdrivende, der er sat i karantæne eller frivilligt er gået i karantæne.
- Tilskud til nedsat arbejdstid i form af arbejdsløshedsunderstøttelse op til 20.000 kr. pr. mdr.
- Tilskud til selvstændig erhvervsdrivende, hvis de ikke kan drive virksomhed som normalt.

- Tiltag med henblik på forbedret likviditet for virksomheder. Afregning for moms for 1. kvrt. udsat til afregning for 2. kvrt.

I starten af april måned blev Hjælpepakke 2 indført. Hjælpepakken sikrer blandt andet tilskud til virksomheder for mistet indtægter, ligesom der blev indført løntilskud til pensionister i beskæftigelse.

Færøerne er endvidere omfattet af en del af de danske tiltag, der er blevet indført i forbindelse med COVID-19, herunder den statslige garantiordning under Vækstfonden og likviditetskaution i EKF.

Det Systemiske Risikoråd henstillede den 18. marts 2020 til erhvervsministeren, at den generelle systemiske buffer på Færøerne midlertidigt blev reduceret fra 3 pct. til 2 pct., hvilket erhvervsministeren besluttede at følge med øjeblikkelig virkning. Reduktionen, som foreløbig gælder til ultimo 2020, giver for de fire banker på Færøerne samlet set en lettelse af kapitalkravet på 124 mio. kr.

Den aktuelle økonomiske udvikling på Færøerne

Som det er fremgået af de seneste Indberetninger, har Færøernes økonomi været i stærk fremgang siden 2013.

Arbejdsløsheden har gennem lang tid været historisk lav og udgjorde i januar 2020 blot 1,1 pct. Samtidig har der aldrig været flere i beskæftigelse end op til Corona-epidemien indtraf. Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) oplyste således i februar måned 2020, at Færøerne i november 2019 havde den højeste erhvervsfrekvens i Europa på 85,4 pct. Af de 37.100 personer på Færøerne, som er i aldersgruppen 15 til 74 år, var 31.700 personer erhvervsaktive.

Hagstova Føroya har samtidig oplyst, at der de seneste 5 år er blevet 3.700 flere lønmodtagere på Færøerne. 2.000 mænd og 1.700 kvinder. 670 af de 3.700 lønmodtagere har andet statsborgerskab end dansk. 95 pct. af alle lønmodtagere har dansk statsborgerskab, ligesom 86 pct. af alle lønmodtagere er født på Færøerne.

Nedlukningen af Færøerne som følge af Corona-epidemien kan nu ses i tallene fra den færøske arbejdsløshedskasse ALS. Midt i april modtog 3.812² lønmodtagere således støtte gennem den særlige Corona-ordning. Hertil skal lægges de 384 personer, som modtog almindelig arbejdsløshedsunderstøttelse. Tilsammen 4.196 personer, svarende til 15 pct. arbejdsløse. Ikke siden 1993, hvor arbejdsløsheden var 16 pct., har der været registreret så høj en arbejdsløshed. ALS oplyser dog, at der allerede i starten af maj måned ses en stor nedgang i antal arbejdsløse som følge af Corona, som nu udgør 2.866 lønmodtagere.

Hagstova Føroya har endvidere opgjort lønindtægten for marts og april måned. I marts måned blev der udbetalt 880 mio. kr. i løn, som er en stigning på 8 pct. sammenlignet med året før. I april måned blev knap 845 mio. kr. udbetalt i løn, som er 4 mio. kr., svarende til 0,5 pct., mere end samme måned i fjor. Stigningen i lønudbetalingerne, som man tidligere har set, er således stagneret i april måned.

² ALS oplyser, at ikke alle 3.812 lønmodtagere, der modtager støtte gennem den særlige Corona-ordning, er fuldtidsarbejdsløse.

Særligt ses et fald i udbetaling af lønninger inden for de privat tjenesteerhverv, hvor det især er gruppen hotel og restaurants-branchen, som står for en stor nedgang. Således er der udbetalt 4 mio. kr. i løn, hvor den skønnede fremskrivning var beregnet til 13 mio. kr. Der er således tale om et fald på 9 mio. kr., svarende til 70 pct.

Turismen

Også turismen blomstrede i 2019. Således oplevede både lufthavn, flyselskab og hotellerne en stor stigning i antal gæster og mange så forventningsfuldt på 2020, hvor blandt andet to nye hoteller i Tórshavn skulle åbne.

I alt 424.281 passagerer rejste i 2019 via Vágar lufthavn, hvilket er rekord i antal rejsende i løbet af et kalenderår. Der er tale om en stigning på hele 12,3 pct. i forhold til 2018. I alt rejste 338.000 passagerer med det færøske flyselskab Atlantic Airways, hvilket er en stigning på 10 pct. i forhold til 2018. 72.000 passagerer benyttede sig af andre flyselskaber. Helikoptertjenesten hos Atlantic Airways transporterede godt 14.500 passagerer i løbet af 2019.

Atlantic Airways, som netop har offentliggjort selskabets årsregnskab for 2019, havde dog kun 7,8 mio. kr. i overskud efter skat, til trods for en stigning i passagerantallet. Overskuddet i 2018 udgjorde 16,2 mio. kr. efter skat. Det mindre overskud skyldes især billigere flybilletter og dyrere brændstof.

For første gang har Vágar lufthavn lavet statistik over passagerernes bopæl og nationalitet. 46 pct. af de rejsende havde bopæl på Færøerne, mens 54 pct. havde bopæl uden for Færøerne. Samtidig viser tallene, at 53 pct. af de rejsende var færinger, mens 47 pct. var udlændinge. Da tallet for Vágar lufthavn blev offentliggjort i starten af februar måned udtalte direktøren for lufthavnen Regin I. Jakobsen, at intet tydede på, at tallet af rejsende skulle blive mindre i 2020.

Men meget har ændret sig på kort tid, og tallet for april måned viser et fald i antal passagerer på hele 94 pct. sammenlignet med samme måned i fjor. Således rejste kun 2.400 passagerer gennem Vágar lufthavn i april måned. For øjeblikket er der kun 3 returflyvninger om ugen. Mandag, onsdag og fredag flyver Atlantic Airways retur mellem Færøerne og København.

Og det er ikke kun lufthavnen, som er blevet ramt af det faldende passagertal. Også hotel og restaurationsbranchen er hårdt ramt. Således var der 6.000 færre overnatninger i marts måned sammenlignet med marts måned i fjor. Sidste år steg antallet af overnatninger samlet set med 16.500, svarende til en stigning på 11 pct. i forhold til 2018.

Direktøren for virksomheden Gist og Vist, Joannes Jensen, som ejer flere hoteller og restaurationer, herunder KOKS, har oplyst, at virksomhedens indtægt er faldet fra 15 mio. kr. om måneden til 1,3 mio. kr. Direktøren oplyser samtidig, at man i perioden fra 17. marts til 31. marts mistede i alt 4.461 overnatninger. Kun 19 af de i alt 209 medarbejdere er fortsat ansat. Direktøren forventer et underskud på mindst 19 mio. kr. i 2020 mod et overskud på 12 mio. kr. i 2019.

Det færøske turistbureau Visit Faroe Islands, har i forbindelse med Corona-epidemien lanceret en ny kampagne, [Remote Tourism](#), som har fået massiv medieomtale verden over. Den nye kampagne var 20. april blevet omtalt i 412 nyhedsartikler verden over, som tilsammen dækker en læserskare på 2,84 milliarder mennesker.

I kampagnen kan virtuelle turister via et website "fjernstyre" lokale guider gennem bygder, ud til vandet og rundt i fjeldene med græssende får, og sågar få guiden til både at hoppe og løbe. Folk fra hele 156 forskellige landet har set med.

Visit Faroe Islands har i de seneste år skabt nogle af de mest succesfulde turistkampagner i verden: [Closed for Maintenance](#), [Faroe Islands Translate](#) og [Google Sheep View](#), der alle har vundet mange priser ved internationale awardshows.

Landsstyrets vurdering af den økonomiske situation som følge af COVID-19

Fíggjarmálaráðið (Landsstyreområdet for finansanliggender) fremlagde den 15. april 2020 et notat om de økonomiske konsekvenser for Færøernes som følge af COVID-19.

Det fremgår af notatet, at Færøerens økonomi har været i stærk fremgang siden 2013, at arbejdsløsheden er historisk lav, og at der har aldrig været flere i beskæftigelse end nu. Samtidig er den offentlige gæld på et lavt niveau, og Færøerne har samlet set et nettotilgodehavende i forhold til udlandet.

Det er på den baggrund Fíggjarmálaráðiðs vurdering, at den færøske økonomi står godt rustet til at kunne håndtere en periode med økonomisk tilbagegang som følge af COVID-19 i 2020 og muligvis også 2021.

Fíggjarmálaráðið forventer, at landskassen får et underskud på 800 mio. kr. i 2020 og et noget mindre underskud i 2021. Der er på FL2020 budgetteret med et DAU-overskud på knap 200 mio. kr.

I notatet opstilles der tre scenarier for den økonomiske udvikling de kommende to år ud fra, hvor hurtigt situationen retter sig op. Hvis økonomien kan genstartes om kort tid, og hvis der samtidig kommer gang i verdensøkonomien, kan Færøernes BNP falde med 3-5 pct. i 2020. Med en langvarig proces kan den færøsk økonomi opleve et fald i BNP på 10 pct. i 2020.

Bedste situation		
	2020	2021
BNP (faste priser)	Fald på 3-5 pct.	Stigning på 1-3 pct.
Landskassens resultat	Underskud: 0,8-1,0 mia. kr.	Underskud: 0,5-0,6 mia. kr.
Landskassens bruttogæld	Ca. 23 pct. af BNP	Ca. 24 pct. af BNP

Middel situation		
	2020	2021
BNP (faste priser)	Fald på 5-7 pct.	Uændret BNP
Landskassens resultat	Underskud: 1,0 – 1,2 mia. kr.	Underskud: ca. 0,5 mia. kr.
Landskassens bruttogæld	Ca. 24 pct. af BNP	Ca. 27 pct. af BNP

Værste situation		
	2020	2021
BNP (faste priser)	Fald på 7-10 pct.	Fald på 1-2 pct.
Landskassens resultat	Underskud: 1,2 – 1,5 mia. kr.	Underskud: 0,6-0,8 mia. kr.
Landskassens bruttogæld	Ca. 26 pct. af BNP	Ca. 30 pct. af BNP

Fíggjarmálaráðið vurderer, at landskassen har mulighed for at imødegå nogle års underskud ved en øget offentlig obligationsgæld. Landskassens obligationsgæld var på 3,7 mia. kr. (18 pct. af BNP) ved udgangen af 2019, mens likviditeten udgjorde 3,5 mia. kr. (17 pct. af BNP).

Det nævnes i notatet, at landskassen formentlig vil kunne finansiere store offentlige underskud i nogle år via en øget obligationsgæld, uden at det vil påvirke hverken renten eller den internationale kreditvurdering væsentligt. Færøernes internationale kreditvurdering blev senest i august 2019 opjusteret fra Aa3 til Aa2 af Moody's.

Færøernes økonomiske råd med ny rapport

Færøernes Økonomiske Råd fremlagde i marts måned, og inden Færøerne fik sit første COVID-19 tilfælde, sin forårsredegørelse vedrørende Færøernes økonomi. Rådet regnede dengang med fortsat økonomisk fremgang i 2020.

Rådet vurderede sammen med Hagstova Føroya (Færøernes Statistik), at Færøernes BNP (i løbende priser) ville stige med 7,0 pct. i 2020. Dernæst havde Rådet revurderet væksten i BNP for 2019 til 9,0 pct.³ (i løbende priser). Revurderingen skyldes især væksten inden for lakseopdræt.

Rådet er i sin redegørelse af den opfattelse, at landskassens nettoformue, som udgør 500 mio. kr., er for lille. I 2007, lige inden finanskrisen for alvor begyndte, udgjorde landskassens nettoformue 0 kr. Endvidere påpeger Rådet, at landskassens overskud i 2020 burde være højere, især set i lyset af historisk lav arbejdsløshed og højkonjunkturen.

Rådet påpeger endvidere, at det er landstyret og Lagtinget, som skal skabe de nødvendige foranstaltninger, der kan sikre en finanspolitisk holdbarhed. Rådet mener, at det er landskassens økonomiske situation og kreditværdighed og ikke de andre sektorerers økonomiske situation, som er den afgørende faktor for en sund finanspolitik. Rådet hentyder i den forbindelse til, at man ikke kan trække på de andre sektorerers økonomiske situation, f.eks. ved at pålægge yderligere skatter m.m., idet dette vil påvirke købekraften i en negativ retning, hvilket igen vil have en u hensigtsmæssig påvirkning.

Endelig påpeger Rådet, at indførelsen af en fangstafgift (dvs. afgift på rettigheden til at fiske) vil være med til at styrke holdbarheden af de offentlige finanser. Rådet opfordrer derfor til, at landskassen sikrer sig større indtægter ved at indføre regler om fangstafgift.

Hele rapporten kan læses her i en færøsk udgave: <https://www.setur.fo/media/6380/frágreiðing-búskaparráðið-vár-2020.pdf>. En engelsk oversættelse af rapportens sammenfatning findes på side 81.

Lovforslag om ændring af den færøske styrelsesordning er blevet fremlagt

Lagtingsmedlemmerne Ingilín Strøm (Javnaðarflokkurin) og Hervør Pálsdóttir (Tjóðveldi) har fremlagt et forslag til ændring af den færøske styrelsesordning (Stýrisskipan Føroya)⁴. Forslaget indeholder sproglige ændringer, således at kvinder og mænd ligestilles i forhold til benævnelser. Blandt andet foreslås det, at ”lagtingsmand” ændres til ”lagtingsfolk”, og ”embedsmand” ændres til ”embedsfolk”.

Under første behandling af forslaget i Lagtinget den 19. februar 2020 oplyste lagmand Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin), at man bør revidere hele loven om styrelsesordningen, som nu har mange år bag sig. Lagmanden mener, at man blandt andet bør revidere afsnittet om landets finanser, ligesom man bør revidere bestemmelsen om, at internationale overenskomster står over færøsk lov (§ 55).

I radioudsendelsen ”Breiddin” af 20. februar 2020, hvor lagmanden, Høgni Hoydal (formand for Tjóðveldið) og Aksel V. Johannesen (tidligere lagmand og formand for Javnaðurflokkurin) deltog, blev der af journalisten rejst spørgsmål om, hvorvidt et arbejde med revision af styrelsesordningen kan tolkes som, at man ikke agter at genoptage arbejdet med en færøsk forfatning.

³ Det fremgår af Færøernes Økonomiske Råds efterårsrapport fra september 2019, at man vurderer, at Færøernes BNP til stige med 6,6 pct. i 2019. Rapporten er omtalt i Indberetning nr. 6/2019.

⁴ Lagtingsloven findes i en oversat udgave: <https://logir.fo/Lagtingslov/103-af-26-07-1994-om-styrisskipan-Føroya--om-Faeroernes-styrelsesordning>

Lagmanden påpegede, at det er uheldigt, at man i stedet for at fokusere på en ændring af styrelsesordningen nu vælger at diskutere forfatningsarbejdet igen. Til spørgsmålet om, hvorvidt noget af det arbejde, der er lavet i forbindelse med forfatningsarbejdet, kan anvendes i forbindelse med ændring af styrelsesordningen, lagde lagmanden vægt på, at der er tale om to vidt forskellige love, idet styrelsesordningen angiver en arbejdsmetode, mens en forfatning sikrer rettigheder og pligter. Lagmanden slog endvidere fast, at man ikke ønsker en ny grundlov for Færøerne. En forfatning er ifølge lagmanden at anse som en ny grundlov. Lagmanden påpegede i den forbindelse, at han anså forfatningsarbejdet som en måde at få løsrivelse ind gennem bagdøren, hvilket Sambandsflokkurin aldrig vil gå med til.

Aksel V. Johannesen tilkendegav, at Javnaðarflokkurin agter at være med i arbejdet om en ændring af styrelsesordningen, så længe det giver mening. Han påpegede dog, at arbejdet hurtigt kan køre af sporet, hvis for mange ændringer foretages, hvilket kan medføre, at man slet ikke vil nå i mål med nogen ændring af ordningen.

Høgni Hoydal tilkendegav derimod, at han ønsker, at man genoptager arbejdet med en færøsk forfatning i stedet for, at man arbejder med en ændring af styrelsesordningen. Han mener, at såfremt man vælger at arbejde med ændringer af styrelsesordningen, har man valgt at lægge arbejdet angående en færøsk forfatning på is, hvilket, han synes, er meget uheldigt. Høgni Hoydal sluttede udsendelsen med at fastslå, at den nuværende grundlov ikke giver Færøerne nogle rettigheder.

Fólkaflokkurin har oplyst, at partiet støtter en ændring af den nuværende styrelsesordning.

I starten af marts blev der nedsat et § 25-udvalg⁵, som skal behandle ændringerne i styrelsesloven. Udvalget består af et lagtingsmedlem fra hvert parti. Udvalget havde sit første møde den 4. maj 2020, hvor Lagtingets formand Jógvan á Lakjuni (Fólkaflokkurin) blev valgt som formand for udvalget.

Såfremt styrelsesordningen skal ændres, skal lovforslaget vedtages af to på hinanden valgte Lagting, hvor der har været nyvalg mellem første og anden afstemning.

Sidste frist for indlevering af lovforslag til Lagtinget var den 27. februar 2020

Fristen for aflevering af lovforslag til Lagtinget var i år den 27. februar 2020. Herefter kan man i henhold til Lagtingets forretningsorden kun indlevere et lovforslag, såfremt 17 lagtingsmedlemmer skriver under på lovforslaget. Lagtingsåret slutter officielt dagen inden, det nye lagtingsår indledes den 29. juli.

Det fremgår af en pressemeddelelse fra Lagmandens Kontor, at landsstyret i forbindelse med afleveringsfristen indleverede 27 nye lovforslag, heriblandt følgende lovforslag:

- Lovforslag om forebyggelse mod hvidvask af økonomisk gevinst og finansiering af terror
- Forslag til rigslovsindstilling om ikrafttræden af Anordning om ikrafttræden for Færøerne af lov om politiets virksomhed (Politoloven)

⁵ Der er tale om et særligt udvalg efter Lagtingets forretningsordens § 25, som giver mulighed for at nedsætte et udvalg, hvor alle partier er repræsenteret.

- Forslag til rigslovsindstilling om ikrafttræden af Anordning om ikrafttræden for Færøerne af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET-loven)
- Forslag til rigslovsindstilling om ikrafttræden af Anordning om ikrafttræden for Færøerne af lov om ændring af forvaltningsloven m.v.

I alt blev 54 lovforslag indleveret. Mange af de nye lovforslag nåede dog kun at blive førstebehandlet i Lagtinget og sendt videre i udvalg, inden Lagtinget indstillede sit arbejde på grund af COVID-19.

Politi- og PET-loven:

Førstebehandling af anordninger om henholdsvis politiloven og PET-loven fandt sted den 11. marts 2020. Forslagene blev behandlet samtidig. Baggrunden for landsstyrets ønske om at få politiloven fra 2004 sat i kraft for Færøerne er, at man ønsker at få en mere tidsvarende lov på området. Den nuværende lov om Færøernes Politi er fra 1894 og er senest ændret i 1967. Baggrunden for landsstyrets ønske om at få sat PET-loven i kraft for Færøerne er blandt andet at få en tidssvarende lov vedrørende PET's virksomhed på Færøerne, herunder at indføre regler om særligt tilsyn af PET's virksomhed på Færøerne samt indføre regler om PET's behandling af personoplysninger.

Under førstebehandlingen fremførte oppositionen blandt andet, at lovene muligvis er i strid med reglerne om den personlige frihed, ligesom Kristina Háfoss (Tjóðveldi) påpegede, at det var særdeles uhensigtsmæssigt, at man på Færøerne overlod så vigtige love til andre lande. På baggrund heraf opfordrede hun til, at man begyndte at arbejde hen imod en overtagelse af sagsområdet.

Koalitionen, herunder lagmanden, henviste til betydningen af disse love, som blandt andet er at sikre retssikkerheden for den enkelte borger på Færøerne. Det bemærkes, at det især var PET's beføjelser, der prægede diskussionen under førstebehandlingen. Begge forslag er sendt til videre behandling i retsudvalget.

Forvaltningsloven:

Der er tre hovedlove, der fastsætter regler for den offentlige administration for rigsmyndighederne på Færøerne. Disse love er: personoplysningsloven, offentlighedsloven og forvaltningsloven. De to førstnævnte love blev ajourført i 2017, og formålet med det nuværende forslag er at få ajourført forvaltningsloven. Forslaget var til førstebehandling den 11. marts 2020 og er nu overgået til videre behandling i retsudvalget.

Landsstyremanden for sundhedsområdet har nu nedsat to arbejdsgrupper, der skal se nærmere på et eventuelt kommende samarbejde med Novo Nordisk Fonden

Som omtalt i Indberetning nr. 7/2019 havde Kaj Leo Holm Johannesen, landsstyremedlem for sundhedsområdet, sidst i oktober måned 2019 et møde med repræsentanter for Novo Nordisk Fonden, hvor man drøftede muligheden for et samarbejde inden for diabetesbehandling på Færøerne.

Landsstyremanden har efterfølgende nedsat en styregruppe og en projektgruppe, som skal komme med en indstilling til, hvordan dette samarbejde kan se ud. Grupperne havde sidst i februar måned deres første møder.

Lagmand Bárður á Steig Nielsen ser gerne, at Norge og Danmark bistår i oprydningsarbejdet af Færingehavn

På rigsmødet i 2016 bragte formand for Naalakkersuisut, Kim Kielsen spørgsmålet vedrørende oprydning af Færingehavn⁶ op til drøftelse. Efterfølgende blev der nedsat en arbejdsgruppe på Færøerne, der bestod af ansatte fra Landsverk (Landsingeniøren) og Tjóðsavnið (Færøernes Nationalmuseum). Arbejdsgruppen var på besigtigelse i Færingehavn i sommeren 2017 og fremlagde sin rapport både i Nuuk og på Færøerne i februar 2018. Siden da er der ikke sket meget i sagen.

Lagmand Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin) oplyste den 28. februar 2020 til Kringvarp Føroya (Færøernes Radio og TV), at han gerne vil drøfte sagen med de danske og norske myndigheder. Han påpegede, at rapporten viser, at det færøske landsstyre kun ejer én af bygningerne i Færingehavn (sygehuset), mens de andre bygninger enten er privat- eller virksomhedsejet. Lagmanden har indkaldt partiformændene til møde for at drøfte rapporten, herunder hvad man fra færøsk side skal foretage sig.

Lagmanden oplyste endvidere, at han gerne ser, at Norge og Danmark bistår i oprydningsarbejdet, fordi dette jo er en følge af den aktivitet, som Færøerne havde sammen med Danmark og Norge i selskabet Nordafar A/S⁷. Direkte adspurgt oplyste lagmanden, at han synes, at man skal arbejde videre med tanken om, at Danmark og Norge også er med til at betale for oprydningsarbejdet; dog pointerede han, at sagen først skal drøftes i politiske regi på Færøerne. Lagmanden oplyste til sidst, at så vidt han ved, så kan der også være nogle juridiske udfordringer, idet den grønlandske lovgivning kræver, at Grønland står med ansvaret, når det vedrører arbejde, der påvirker naturen.

Rapport om boligpolitiske initiativer

Med baggrund i landsstyrets koalitionsaftale fra 14. september 2019, hvoraf det fremgår at: ”Alle har et grundlæggende behov for at have et sted at bo, og et veludviklet samfund bør sikre sine borgere denne mulighed”, nedsatte landsstyret sidst i 2019 en arbejdsgruppe, som i sin rapport skulle komme med konkrete forslag til, hvordan man hurtigst muligt kan øge udbuddet af henholdsvis lejeboliger og beskyttede boliger, ligesom arbejdsgruppen skulle komme med konkrete forslag til, hvordan man generelt kan støtte op om boligbyggeri rundt i hele landet. Arbejdsgruppen, der bestod af otte med-

⁶ Færingehavn, beliggende ca. 50 km. syd for Grønlands hovedstad Nuuk, blev grundlagt i 1927 af færøske fiskere, som en fiskerihavn.

⁷ Nodafar A/S blev stiftet i 1953 med en kapital på 2 mill. kr., hvoraf 1/3 var færøsk, 1/5 dansk og 2/5 norsk kapital.

lemmer, repræsenterede både offentlige og private aktører. Efter at arbejdet var påbegyndt, blev arbejdsgruppens kommissorium udvidet til også at omfatte forslag til, hvordan man kan ligestille al boligbyggeri herunder offentlig og privat boligbyggeri.

Den 6. marts 2020 fremlagde arbejdsgruppen sin rapport, som viser et billede af en splittet arbejdsgruppe. Det er hoveddagligt spørgsmålet om ligestilling mellem Bústaðir (offentligt ejet boligselskab), og de private virksomheder inden for branchen, som har delt arbejdsgruppen.

En del af gruppen fraråder ligestilling mellem Bústaðir og de private virksomheder. De henviser til, at man ikke kan ligestille en offentlig myndighed og en privat virksomhed, fordi der er tale om to vidt forskellige aktører med vidt forskellige formål.

Den anden del af gruppen mener, at man kan lave en ligestilling, ved:

- at dele Bústaðir op i henholdsvis en profitorienteret og en mindre profitorienteret del.
- og/eller ved at sikre, at kommunernes mulighed for at sælge byggegrunde uden offentligt udbud bliver udvidet til også at gælde for private virksomheder eller ved at sikre, at Bústaðir fremover køber byggegrunde efter offentligt udbud.

Direktøren for Bústaðir, Andras Róin, som også har siddet i arbejdsgruppen, har efter fremlæggelsen af rapporten taget afstand fra den, som han anser som et groft angreb mod Bústaðir. Formanden for arbejdsgruppen, Regin Hammer, afviser direktørens påstand. Formanden påpeger, at arbejdsgruppen ikke kommer med et endeligt løsningsforslag, men kommer med flere mulige løsninger, som landstyret så kan tage stilling til. Rapporten skal nu behandles i politisk regi.

Befolkningstallet steg med 1,6 pct. i løbet af 2019

Den 1. januar 2020 udgjorde befolkningstallet på Færøerne 52.153, hvilket er en stigning på 855 personer i forhold til samme tid i fjor, svarende til en stigning på 1,6 pct.

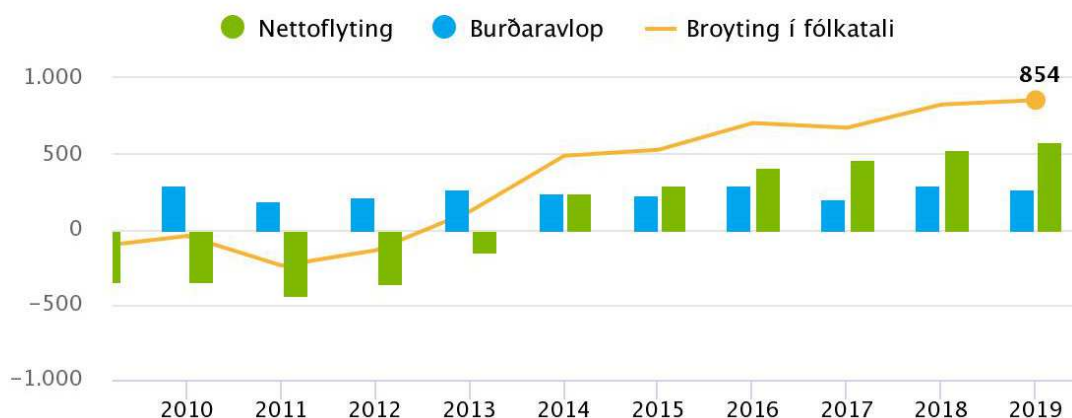
Nettотilflytningen udgjorde 582 personer, og fødselsoverskuddet udgjorde 272 personer.

De offentliggjorte tal indeholder dog ikke oplysninger om, hvor stor en del af tilflytterne, der er født på Færøerne.

I tabellen på næste side ses ændringer i indbyggertallet tilbage til 2010, opgjort i 12 måneders perioder fra 1. januar til 31. december. De blå kasser viser fødselsoverskuddet, de grønne kasser viser nettotilflytning, og den orange kurve viser den samlede befolkningsvækst.

Broyting í fólkatali (árliga)

persónar

Kilde: Hagstova Føroya

Væksten ser ud til at fortsætte. Således udgjorde befolkningstallet 52.337 den 1. marts 2020.

Rapporten "The State of the Nordic Region" som Nordregio laver for Nordisk Ministerråd hvert andet år, viser, at færøske kvinder får 2,5 børn i gennemsnit, og dermed ligger de færøske fødselstal en del højere end andre områder i Norden. Færøerne er det eneste land i Norden, som har et gennemsnit over 2,1, som er grænsen for, at en befolkning kan reproducere sig selv på længere sigt.

Poul Michelsen, lagtingsmedlem og formand for Framsókn, trækker sig efter mange år i politik

Lagtingsmedlem og formand for partiet Framsókn, Poul Michelsen, 75 år, har efter mange år i færøsk politik valgt at trække sig.

Poul Michelsen var borgmester i Tórshavn fra 1981 til 1992. I 1984 blev Poul Michelsen for første gang valgt ind i Lagtinget for Fólkafløkkurin. I 2011 stiftede han partiet Framsókn, efter at han i 2010 trak sig ud af Fólkafløkkurin.

Poul Michelsen var under den forrige koalition landstyremand for udenrigs- og erhvervsanliggender i perioden fra 2015-2019. Poul Michelsen blev genvalgt til Lagtinget i 2019, hvor han opnåede 271 personlige stemmer.

Ruth Vang afløser Poul Michelsen som partiformand.

Tidligere statsminister Lars Løkke Rasmussen er valgt ind i bestyrelsen for Betri P/F

Betri P/F, som ejer Betri Bank (bankvirksomhed), Betri Trygging (forsikringsvirksomhed), Betri Pensjón (pensionsvirksomhed) og Betri Heim (ejendomsmæglervirksomhed), afholdt sidst i april måned

sin årlige generalforsamling, hvor tidligere statsminister Lars Løkke Rasmussen blev valgt ind i bestyrelsen i stedet for Karl Birgir Isaksen, som ikke ønskede genvalg. Aslaug Gísladóttir er bestyrelsesformand.

Flere kvinder end mænd henvender sig til Rættarhjálp Føroya (Retshjælpen)

Den færøske retshjælp fik i løbet af 2019 750 henvendelser fra personer, som havde brug for rådgivning. 56 pct. af forespørgslerne kom fra kvinder. Det er især lønmodtagere i aldersgruppen 30-65 år, som henvender sig til Retshjælpen. Retshjælpen, som startede i 1996, bliver finansieret med bevilling fra både Danmark og Færøerne. Justitsministeriet bevilligede således 393.000 kr. og landsstyret 50.000 kr. til driften i 2019.

Det færøske forlag Sprotin udgiver ordbog på grønlandsk

Det færøske forlag Sprotin har udgivet en grønlandsk-færøsk ordbog, hvortil Folketinget har bevilliget 300.000 kr. Ordbogen er den første af sin slags og indeholder 20.000 ord. Ordbogen findes online og er gratis, ligesom de 21 øvrige digitale ordbøger fra Sprotin, som ud over de traditionelle ordbøger på dansk, engelsk, tysk, spansk og fransk også indeholder ordbøger på russisk og kinesisk.

Ordbøgerne kan tilgås på dette link: [ORDBØGER](#)

Restaurant KOKS bevarede sine to Michelin-stjerner

For fjerde år i træk lykkedes det den færøske restaurant KOKS at komme med i Michelin-guiden og for anden år i træk med to stjerner. I alt syv restauranter i Norden fik tildelt to stjerner, som betyder, at restauranten er ”en omvej værd”.

Restaurant KOKS, som i 2017 modtog den første Michelin-stjerne givet til en færøsk restaurant, blev i sin tid grundlagt på Hotel Føroyar, dengang med chefkok Leif Sørensen i spidsen. I 2016 flyttede restauranten til den lille bygd Kirkjubøur, og fra april 2018 åbnede KOKS så op i nye lokaler ved søen Leynavatn. Og netop restaurantens beliggenhed betyder, at KOKS er en af de mest afsidesliggende Michelin-restauranter i verden. Det sidste stykke af vejen må gæsterne køres i en firhjulstrækker gennem små åer og vandhuller til restauranten, der ligger i et nyrenoveret hus fra 1700-tallet med

lavt til loftet og en fantastisk udsigt til den smukke natur. Mange af restaurantens besøgende er rejssende fra udlandet.

Restaurant KOKS var ligeledes blandt de 11 nordiske restauranter, der modtog et nyt særligt Michelin-emblem, "Det grønne firkløver", for at fremme bæredygtighed.

Restauranten drives af den 29 årige chefkok Poul Andrias Ziska, som er udlært fra KOKS, og som også tidligere har arbejdet på Geranium i København. Poul Andrias Ziska modtog sidste år en særlig Michelinpris som årets Unge Køkkenchef i Norden.

Med venlig hilsen

Lene Moyell Johansen